

El món segons George W. Bush

Darrere l'aparent desinterès del nou president dels EUA pels afers de política internacional s'amaga realment una visió molt definida del paper de l'única superpotència. La idea es convertir el país en una gran fortalesa i reservar les intervencions per a quan els interessos nordamericans estiguin en joc de veritat.

Malgrat que George W. Bush arribà a la Casa Blanca fa poc més de quatre mesos, els efectes del canvi d'administració sobre la política exterior dels EUA ja s'evidencien. De fet, durant la campanya electoral, el candidat Bush va prometre modificar substancialment la relació dels EUA amb la resta del món. Anuncià que abandonaria l'internacionalisme de l'era Clinton per adoptar una política exterior que emfatitzés la salvaguarda dels interessos nacionals –militars, econòmics, energètics– de l'única superpotència. Tanmateix, alguns analistes cregueren que les paraules de Bush eren retòrica destinada a guanyar vots.

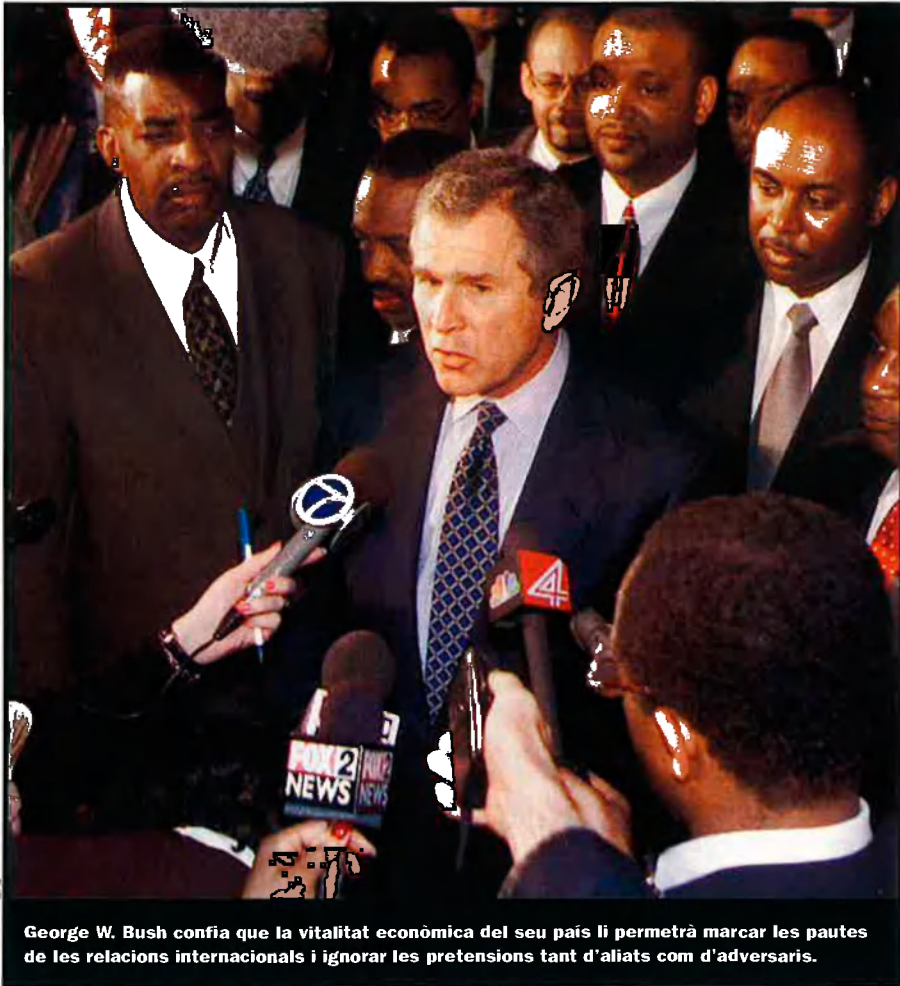
Tant la designació dels principals càrrecs de l'administració en l'àmbit de la política exterior com l'adopció de les primeres mesures han deixat ben clar que el programa aïllacionista presentat per Bush durant la campanya no era un discurs buit. Ans al contrari. El nou president s'ha envoltat d'assessors que comparteixen la seva visió d'uns EUA que facin valer molt selectivament la seva influència. El vicepresident Cheney, el secretari d'estat Powell, el secretari de defensa Rumsfeld i la consellera de Seguretat Nacional Rice són fermes partidaris d'un augment considerable de la despesa en armaments. Es tracta d'un gir bruscat en la doctrina que ha guiat la política exterior dels EUA des del final de la guerra freda. Mentre que Clinton i en menor mesura Bush pare s'esforçaren a treballar amb els seus aliats –Rússia i la comunitat internacional en la recerca d'un nou ordre mundial–, George W. Bush prefereix convertir el seu país en una fortalesa inexpugnable

–al·legant el perill plantejat pels països anomenats delinqüents, com Corea del Nord, Líbia o l'Iraq– i desentendre's de la resta del món. L'internacionalisme, la cooperació i el compromís actiu amb les organitzacions internacionals sembla que s'estan substituint per l'aïllacionisme i per un cert menyspreu pels països aliats.

La retirada parcial dels EUA de l'escena internacional es presenta sovint per l'administració Bush com un senyal de respecte i humilitat. En efecte, Bush argumenta que sota l'internacionalisme de Clinton s'amagava un desig d'imposar a la comunitat internacional els criteris de Washington. La nova administració, en canvi, no gosa immiscir-se en els afers dels altres països ja que denotaria prepotència i arrogància. Aquest, evidentment, és el discurs oficial teòric, però la realitat no és la mateixa.

Sigui per motius de conveniència o convicció, la nova política ja s'ha fet palesa clarament en relació amb dues zones conflictives: la península coreana i el Pròxim Orient. En el primer cas, el president Bush expressa obertament els seus recels davant el procés d'apropament entre la Corea del Nord i la Corea del Sud endegat pel president sudcoreà Kim Dae Jung. Després de les expectatives despertades per la cimera intercoreana de l'any passat i pel viatge de l'aleshores secretària d'estat Albright a Pyongyang, la nova administració prefereix frenar el procés fins que Corea del Nord faci concessions en relació amb el seu programa nuclear i la política de missils.

Quant al Pròxim Orient, la frenètica activitat diplomàtica del govern Clinton ha donat pas a la passivitat de l'equip de

George W. Bush confia que la vitalitat econòmica del seu país li permetrà marcar les pautes de les relacions internacionals i ignorar les pretensions tant d'aliats com d'adversaris.

Bush davant l'agreujament dels enfrontaments entre israelians i palestins.

Una mesura rebuda amb hostilitat arreu del món fou l'anunci de l'acceleració del programa nacional de defensa antimíssils, que comportarà la militarització de l'espai per instal·lar-hi ginyes capaços d'abatre els míssils intercontinentals amb caps nuclears que podrien ser llançats pels països delinqüents o altres potències contra els EUA. Malgrat l'oferta d'estendre aquest paraigües protector a Europa, els aliats tradicionals dels EUA temen que repercutirà negativament les relacions amb Rússia.

Per poder desplegar un escut antimíssils caldria alterar substancialment el tractat ABM de 1972, i Moscou s'hi oposa aferrissadament, atès que constitueix un dels pilars de l'actual equilibri estratègic. Mentre que Rússia és partidària de negociar reduccions bilaterals addicionals dels arsenals nuclears, Washington prefereix retallades unilaterals i

tirar endavant amb el sistema antimíssils. L'administració Bush intentarà convèncer Rússia i la Xina que el programa de defensa antimíssils no representa cap amenaça i únicament és una protecció enfront dels estats delinqüents. I proposarà negociar una modificació del tractat ABM amb Rússia. Però al capdavant Washington seguirà endavant amb el programa, amb l'aprovació o sense dels seus aliats i l'acceptació de Rússia i la Xina.

Ingratitud europea o prepotència nord-americana? En els mitjans de comunicació d'arreu del món, sovint es descriu l'administració Bush com a poc coneixedora i desinteressada en els afers internacionals. Les declaracions de tot aïllacionista d'alguns dels seus membres semblen confirmar aquesta impressió. Ara bé, darrere d'aquesta façana displicent s'amaga en realitat una visió molt definida de com hauria de ser el

món. Cheney, Powell i Rumsfeld són veterans d'administracions anteriors i disposen de coneixements extensius en política exterior. Comparteixen amb Bush la convicció que els EUA han de mirar més pel seu interès. Aquest nou enfocament es traduirà en menys suport als aliats i una actitud més dura amb els adversaris. Per què ha de sufragar el contribuent nord-americà una part de les despeses de les missions de manteniment de pau als Balcans? Per què han d'arriscar la vida soldats nord-americans a Kosovo en un conflicte estrictament europeu? Per què els aliats occidentals no els van fer més costat durant la crisi desencadenada per la col·lisió entre l'avió espia dels EUA i el caça xinès, tenint en compte que Washington comparteix amb els europeus la informació recollida per aquest tipus de vols?

Aquestes preguntes poden semblar curioses des d'una òptica europea, però es formulen amb creixent intensitat a Washington. Demostren una percepció d'ingratitude d'Europa envers els EUA i també una certa prepotència de la nova administració. Els EUA és l'única superpotència militar i després d'una dècada de creixement econòmic prodigiós se sent autoritzada a dictar a la resta del món el model a seguir. Si els altres no ens volen imitar, pensen Bush i companyia, pitjor per a ells.

Les repercussions d'aquest tomb en la política exterior dels EUA són encara difícils de preveure. Però podria generar una onada d'antiamericanisme que reforçés encara més la tendència aïllacionista de Washington. Tot plegat, no es perfila un escenari gaire prometedori per a la cooperació internacional en afers econòmics, militars, comercials i mediambientals. La sortida dels EUA del Tractat de Kyoto sobre reducció d'emissions de gasos hivernacle és una prova més de la mentalitat de la nova administració. Bush confia que la vitalitat econòmica del seu país li permetrà marcar les pautes de les relacions internacionals i ignorar en gran part els plantejaments dels seus aliats i adversaris. Només el temps dirà si els EUA es poden realment permetre aquesta fugida endavant.

Alexandre Muns (Washington)